

БІЗНЕС І ВЛАДА ЯК СУБ'ЄКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Взаємодія бізнесу і влади відображає інтереси суспільства, є найважливішим чинником сталого розвитку країни.

Бізнес, як найбільш динамічна та ефективна сила, покликана стати однією з найважливіших рушійних сил якісних перетворень в економіці. Досвід розвинутих країн доводить, що побудова громадянського суспільства, правової держави, підвищення довіри до держави з боку населення та досягнення сталого розвитку країни можливі завдяки потужній соціальній складовій економічної політики. Формування постіндустріальної цивілізації, перехід від економіки ресурсів до 17 економіки знань призводить до виняткової значущості соціальної відповідальності, оскільки відбуваються зміни пріоритетів соціальних і поведінкових норм і цінностей. Поступово приходить розуміння першочерговості й необхідності соціально стійкого і безпечного розвитку не лише країни, а й підприємств і громадян. Тому повинна, в першу чергу, відбутись остаточна зміна орієнтирів досягнення сталого розвитку: не за рахунок стратегії отримання надприбутків, а підвищення соціальної відповідальності [1, с. 197].

Ще одним суб'єктом реалізації соціально орієнтованої політики є влада. Під владою тут розуміється структура, наділена правом на прийняття обов'язкових для інших суб'єктів господарювання рішень і легальними повноваженнями з контролю за їх виконанням. Вона є регулюючим і координуючим органом, що визначає стратегічні орієнтири в соціальному і економічному розвитку.

Аналіз функцій бізнесу і влади призводить до висновку про їх нездійсненність за відсутності взаємно вигідних зв'язків і взаємної залежності між ними. Взаємодії між бізнесом і державою обумовлені як неможливістю виконання своїх соціально-економічних функцій з боку держави без бізнесу, так і неможливістю ефективного розвитку бізнесу без підтримки держави.

Таким чином, функції бізнесу є більш локальними і реалізуються на рівні внутрішньо-корпоративному і території перебування, а функції влади – більш глобальними і реалізуються на державному, національному рівні. Разом з тим, реалізація своїх функцій обома суб'єктами і ефективна взаємодія між ними, в кінцевому рахунку, призводять до стабільного розвитку суспільства і підвищення добробуту населення.

Початок ХХІ століття можна охарактеризувати як період розвитку взаємовідносин бізнесу і держави, формування корпоративної соціальної відповідальності, створення економічно обґрунтованої соціально-орієнтованої податкової політики, вдосконалення форм соціальних інвестицій бізнесу в розвиток суспільства, становлення корпоративного громадянства.

Держава має підтримувати соціальні ініціативи бізнесу матеріально та морально, особливо у тяжкі роки кризи. Від ефективності відносин держави та бізнесу залежить ступінь відповідності корпоративних соціальних інвестицій, як запитам самого бізнесу, так і інтересам розвитку країни. Наприклад, держава має демонструвати прозорість у проголошенні 18 пріоритетних напрямів, до яких бізнес може приєднатися, або не маючи можливості виявити ініціативу, орієнтуючись на національні пріоритети, розділяти з бізнесом ризики, які виникають у зв'язку з новими ініціативами.

Українська асоціація якості у 2005 році розробила комплексну програму оцінювання та визнання рівнів досконалості підприємств та організацій країни. Участь у такому проекті дозволяє порівнювати між собою будь-які компанії, осмислювати та приймати європейські цінності, а також філософію та культуру ведення бізнесу, орієнтуватися на встановлення вищих стандартів (SA 8000 – соціальна відповідальність), здобувати визнання у розвинутих країнах. Все це підвищує ефективність бізнесу за рахунок зменшення витрат [2]. До окремих аспектів соціальної відповідальності український бізнес демонструє своє ставлення так:

- позитивно до реалізації соціальних проектів відносяться близько 60% компаній і вважають її корисною для суспільства в цілому;
- 25% компаній ставляться нейтрально до реалізації соціальних проектів; – 5% компаній зафіксували негативне ставлення, оцінивши таку діяльність як «марнування часу і ресурсів»; В оцінках можливостей своєї участі в реалізації соціальних проектів: 4% компаній зазначили відсутність будь-яких можливостей для реалізації соціальних проектів; близько 30% вважає, що ця можливість існує для усіх компаній; 50% опитаних переконані, що така можливість є, але тільки у окремих компаній.

У визначенні сфер, які вимагають соціальних проектів – допомога дітям-інвалідам – 69%; допомога інвалідам, людям похилого віку, знедоленим – 60%; охорона здоров'я – 58%; освіта – 50%; екологія – 39%; наука – 30%; культура, мистецтво – 22% [3].

Як бачимо, стан впровадження принципів соціальної відповідальності в Україні є ще недостатньо ефективним. Необхідна значна, систематична робота із забезпечення тісної співпраці владних структур та підприємців у

сфері вирішення соціальних проблем громадян у різноманітних їх проявах, підвищення рівня та якості життя.

Становлення та розвиток соціальної відповідальності бізнесу передбачає: розробку та прийняття законодавчої й нормативно-правової бази, що регулює можливості участі бізнесу в соціальних програмах та в роботі закладів освіти щодо формування соціально відповідальних 19 фахівців; формування дієвої незалежної громадянської експертизи та оцінки результатів соціальних програм, стандартів і якості підготовки бізнес-фахівців; впровадження системи заохочення (морального та економічного) відповідальних суспільних суб'єктів [4, с. 72].

Ефективність такої діяльності буде забезпечена тоді, коли між суб'єктами взаємодії буде відбуватися взаємовигідний обмін ресурсами. Як влада, так і бізнес мають ресурси, доступ до яких може бути корисний і вигідний обох сторонам. Влада має економічні, політичні, адміністративні та інформаційні ресурси, а бізнес – фінансові, технологічні, інноваційні та експертні. Усе це є основою взаємодії влади і бізнесу.

Таким чином, взаємодія бізнесу і влади як суб'єктів соціальної відповідальності відображає інтереси суспільства і є найважливішим чинником сталого розвитку країни. Сучасний етап соціально-економічного розвитку України характеризується недостатньою ефективністю системи зв'язків бізнесу з владою, яка поки що не дозволяє ефективно реалізовувати свої функції суб'єктам взаємодії і негативно позначається на вирішенні економічних проблем суспільства.

Список використаних джерел:

1. Ховрак І. Сучасні регуляторні імперативи соціальної відповідальності / І. Ховрак // Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. – Серія «Економіка». – 2016. – №1. – С. 197–203.

2. Мельник С.В. Шляхи стимулювання соціальної відповідальності вітчизняного бізнесу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.lir.lg.ua/shlahi.doc.

3. Жук В. Напрями підвищення соціальної відповідальності бізнесу на місцевому рівні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/monitor/november/13.htm>.

4. Карпенко Н. Розвиток соціальної відповідальності бізнесу в Україні / Н. Карпенко, А. Карпенко // Соціальна відповідальність: підприємство – регіон – країна: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 грудня 2015 р. – Краматорськ, 2015. – 156 с.